

3. NÓI LY GIÁN

A. DUYÊN KHỞI

Một thời, Đức Phật ở trong vườn Cấp-cô-độc, rừng cây Kỳ-đà, nước Xá-vệ. Bấy giờ, nhóm sáu Tỳ-kheo truyền rao lời nói bên này bên kia; truyền lời nói kín đáo của người này đến nói người kia; truyền lời nói kín đáo của người kia đến nói người này.

Họ cứ làm như vậy mãi, đưa đến tình trạng trong chúng chưa có

đấu tranh liền sanh ra sự đấu tranh này, và đã có sự đấu tranh rồi thì không thể chấm dứt được.

Các Tỳ-kheo đều nghĩ: Do nhân duyên gì trong chúng Tăng vốn không có sự đấu tranh mà nay lại có sự đấu tranh này, và đã có sự đấu tranh rồi thì sao không chấm dứt được?

Các Tỳ-kheo tìm biết là do nhóm sáu Tỳ-kheo này truyền rao lời nói bên này bên kia, nên đưa đến tình trạng trong chúng Tăng có sự đấu tranh, việc tranh cãi này vốn trước đây không có, nay lại có, và khi đã có sự đấu tranh rồi thì không thể chấm dứt được.

Khi ấy trong chúng có vị thiếu dục tri túc, sống hạnh đầu đà, ưa học giới, biết hổ thẹn, quả trách nhóm sáu Tỳ-kheo:

- Sao các thầy truyền rao lời nói bên này bên kia, đưa đến tình trạng trong Tăng có sự đấu tranh, việc tranh cãi này vốn trước đây không có nay lại có, và khi đã có sự đấu tranh rồi thì không chấm dứt được?

Các Tỳ-kheo đến chỗ Đức Thế Tôn, đánh lễ dưới chân Phật, rồi ngồi qua một bên, đem nhân duyên này bạch lên Đức Thế Tôn một cách đầy đủ. Đức Thế Tôn vì nhân duyên này tập hợp Tăng Tỳ-kheo, quả trách nhóm sáu Tỳ-kheo:

- Sao các ông truyền rao lời nói bên này bên kia, đưa đến tình trạng trong chúng Tăng trước không có đấu tranh, nay lại sanh ra đấu tranh, và khi đã có đấu tranh thì không chấm dứt được?

Bấy giờ Đức Thế Tôn dùng vô số phương tiện quả trách nhóm sáu Tỳ-kheo rồi, bảo các Tỳ-kheo:

- Các ông nên lắng nghe! Xưa kia, có hai con ác thú làm bạn với nhau, một con sư tử tên là Thiện Nha,¹⁹ con thứ hai là hổ tên Thiện Bác²⁰, ngày đêm cùng rình bắt các con nai.

- Khi ấy, có một con Dã can thường đi sau hai con thú này, ăn thịt dư còn lại của chúng để sống. Bấy giờ, con Dã can kia lén lút suy nghĩ: “Nay ta không thể cứ đi theo sau mãi thế này. Bằng phương tiện thế nào ta phải làm để hai con ác thú này cùng loạn đấu với nhau khiến cho chúng không còn đi với nhau nữa.” Nghĩ xong, Dã can liền đến chỗ con sư tử Thiện Nha nói như vậy:

Này Thiện Nha! Tôi nghe con cọp Thiện Bác nói rằng, “Chỗ sanh của ta hơn hết; dòng họ của ta hơn hết; hình sắc của ta hơn nó, thế này.

-

19. Thiện Nha 善牙. Thập tụng 9 (T2>n14>5, tr.66a27): Hảo Mao # A #-.

20. Thiện Bác 善博. Ngũ phần 6 (T22n1421, tr.>8b05): Thiện Trảo 善抓. Thập tụng 9 (T2>n14>5, tr.66a27): Hảo Nha 好牙.

SỐ1428-LUẬT TỨ PHẦN, Phần I (Tiếp Theo)

↳

lực của ta hơn nó. Tại sao vậy? Vì hàng ngày ta được thức ăn bổ, ngon. Sư tử Thiện Nha đi theo sau ta ăn thức ăn còn dư lại của ta để sống.” Dã can liền nói kệ:

*Hình sắc và nơi sanh Sức
mạnh cũng lại hơn
Thiện Nha không sánh kịp
Thiện Bác nói như vậy.*

Thiện Nha nghe xong hỏi Dã can:

- Do đâu mà người biết được? Dã can trả lời:

- Hai ông cùng tập hợp lại một chỗ, gặp nhau thì sẽ tự biết rõ điều

Bấy giờ, con Dã can lén lút nói với Thiện Nha xong, liền đến cọp Thiện Bác nói:

- Ông biết chăng! Sư tử Thiện Nha đã nói như vậy, “Hiện tại chúng tánh và chỗ sanh của ta, tất cả đều hơn nó, thế lực cũng hơn. Tại sao vậy? Vì thường ta ăn thức ăn ngon; cọp Thiện Bác chỉ ăn thức ăn dư còn lại của ta để sống. Dã can liền nói kệ:

*Hình sắc và nơi sanh
Sức mạnh cũng lại hơn
Thiện Bác không sánh kịp.
Thiện Nha nói như vậy.*

Thiện Bác nghe xong hỏi:

- Tại sao người biết được việc ấy?

Dã can trả lời:

- Hai ông cùng tập hợp lại một chỗ, gặp nhau thì sẽ tự biết rõ điều này.

Sau đó, hai con thú cùng tập hợp lại một chỗ, cùng nhìn nhau với

cặp mắt sân hận. Sư tử Thiện Nha liền nghĩ, “Ta không thể không hỏi trước khi hạ thủ cọp.”

Bấy giờ, Sư tử Thiện Nha hướng đến cọp Thiện Bác nói kệ:

*Hình sắc và nơi sanh
Sức mạnh cũng lại hơn
Thiện Nha không bằng ta
Thiện Bác có nói không?*

Thiện Bác tự nghĩ rằng, “Chắc là do Dã can gây sự loạn đấu giữa chúng ta.” Cọp Thiện Bác nói kệ để trả lời cho Sư tử Thiện Nha:

*Thiện Bác không nói vậy:

Hình sắc và nơi sanh
Sức mạnh cũng lại hơn
Thiện Nha không thể sánh.
Nếu nhận lời vô ích
Tin theo lời bỉ thử
Tự phá hoại tình thâm
Bèn thành kẻ oan gia.
Bằng lẽ thật để biết
Phải diệt trừ sân não
Đây là lời thành thật
Khiến ta được lợi ích.
Nay nên khéo hàng phục
Trừ diệt ác tri thức
Cần giết Dã can này
Chính nó gây loạn đấu.*

Sư tử Thiện Nha liền giết Dã can.²¹Bấy giờ, Đức Phật bảo các Tỳ-kheo:

- Hai con thú này bị con Dã can phá, nên khi họp nhau một chỗ, gặp nhau mà không vui, huống là đối với người, bị người khác phá rồi, làm sao không bức lòng? Nhóm sáu Tỳ-kheo, sao gây loạn đấu bên này bên kia, việc tranh cãi này trước đây không sanh ra nay lại sanh ra, và khi đã có việc tranh cãi rồi thì không thể chấm dứt?

Đức Thế Tôn dùng vô số phương tiện quở trách nhóm sáu Tỳ-kheo rồi, bảo các Tỳ-kheo:

- Đây là người si, là nơi trồng nhiều giống hữu lậu, là kẻ phạm giới này ban đầu. Từ nay về sau, Ta vì các Tỳ-kheo kiết giới, gồm mười cú nghĩa, cho đến câu chánh pháp tồn tại lâu dài.

Muốn nói giới nên nói như vậy:

Tỳ-kheo nào, nói hai lưỡi,²² ba-dật đê.

B. GIỚI TUỞNG

Tỳ-kheo: Nghĩa như trên.

Hai lưỡi:²³ gây chuyện cho Tỳ-kheo loạn đấu với Tỳ-kheo, Tỳ-

21. Tăng kỳ 12 (T22n1425, tr.>26b19): Truyện kể trong - Tam thú bản sanh kinh; không nêu chi tiết.

22. Ngũ phần, nt.: Nói hai lưỡi khiến Tỳ-kheo loạn đấu. Pali: Bhikkhupesudda, lời nói ly gián Tỳ-kheo.

2>. Pali, có hai hình thái ly gián ngữ (dvihàkàrehi pesunna hoti): Nói với mục đích gây cảm tình, nói với mục đích gây chia rẽ.

vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn.

Tỳ-kheo-ni lại loạn đấu với Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di, Quốc vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo.

Thức-xoa-ma-na lại loạn đấu với Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di, Quốc vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni.

Sa-di loạn đấu với Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di, Quốc vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni.

Ưu-bà-tắc lại loạn đấu với Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di, Quốc vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc.

Ưu-bà-di lại loạn đấu với Ưu-bà-di, Quốc vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc.

Quốc vương lại loạn đấu với Quốc vương, Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di.

Đại thần lại loạn đấu với Đại thần, ngoại đạo, dị học Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di, quốc vương.

Tất cả ngoại đạo Sa-môn, Bà-la-môn lại loạn đấu với tất cả ngoại đạo Sa-môn, Bà-la-môn, Tỳ-kheo, Tỳ-kheo-ni, Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Ưu-bà-tắc, Ưu-bà-di, Quốc vương, Đại thần.

- Loạn đấu:²⁴Như người nào đó nói, - Ông là dòng dõi Chiên-đà-la, dòng dõi hốt phân, dòng dõi thợ đan, dòng dõi đóng xe, họ Câu-tấu, Câu-thi, Bà-tô-trú, Ca-diếp, Đê-lê-dạ, Bà-la-đọa, mua bán heo dê, giết bò, thả chim ưng, lưới chim, thợ săn, làm giặc, bắt giặc, giữ thành, giữ ngục, thợ rèn, thợ giày, thợ cạo; ông phạm Ba-la-di, Tăng-già-bà-thi-sa, Ba-dật-đề, Ba-la-đề-đề-xá-ni, Thâu-lan-giá, Đột-kiết-la, ác thuyết.

- Nói kết sử: Từ sân nhuế cho đến năm trăm kết, trọc đầu, mù lòa, què quặt, điếc câm. Tỳ-kheo nào phá hoại đều là Tỳ-kheo loạn đấu. Nói rõ ràng phạm Ba-dật-đề, nói không rõ ràng phạm Đột-kiết-la.

Tỳ-kheo-ni Ba-dật-đề. Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Đột-kiết-la, đó gọi là phạm.

24. Tức là, thuật lại lời của người này cho người kia. Pali, có 10 loại nói ly gián, như 10 loại nói ác khẩu mạ ly: Từ chuyện bêu xấu dòng họ, cho đến mắng chửi.

Sự không phạm: Vì phá ác tri thức, phá ác bạn đảng, phá phương tiện phá hoại Tăng, phá việc trợ giúp để phá hoại Tăng, phá hai người ba người tác yết-ma, phá tác yết-ma phi pháp, yết-ma phi luật; hoặc vì người phá Tăng, phá tháp, phá miếu, phá Hòa thượng, đồng Hòa thượng, phá A-xà-lê, đồng A-xà-lê, phá tri thức, phá thân hữu, phá những người nói nhiều mà vô nghĩa, vô lợi, muốn dùng phương tiện làm việc vô nghĩa; phá những người như vậy thì không phạm.

Người không phạm: Phạm lần đầu tiên khi chưa chế giới; si cuồng, loạn tâm, thống não, bức bách.